Письменниця з Мінська придбала будівлю найстарішої в Білорусі синагоги за $10 000

Загальний вигляд синагоги Слоніма

Пам'ятка архітектури XVII століття в стилі бароко пішла із молотка з четвертої спроби — за півроку ціна будівлі в центрі Слоніма знизилася вп'ятеро. Покупцем стала музикант і письменниця із Мінська Ілона Караваєва, відома під псевдонімом Іоанна Рівз.

Кам'яна Велика синагога в Слонімі була зведена з дозволу короля польського і великого князя литовського Владислава IV у 1642 — 1648 рр. Синагога стала архітектурною домінантою центру міста і важливою ланкою в системі його оборонних споруд. У нижньому ярусі з ланкою ніш-бійниць товщина стін доходить до 1,7 м.

Головний фасад синагоги відображає риси гродненської школи бароко. У XVIII столітті будівлю було частково перебудовано, але значна частина багатої ліпнини та розписів із зображенням музичних інструментів і орнаментами збереглася.

Фрагменти інтер'єру будівлі

.

У 1881 році синагога сильно постраждала в результаті великої пожежі, але завдяки пожертвам парафіян була відновлена. Згідно з переписом 1897 року в місті проживали 11 515 євреїв (72,5% усього населення). Усього в ті роки в Слонімі діяла 21 синагога, десятки хедерів, чотири єврейських училища і т. ін.

Великим єврейським містечком Слонім був аж до Другої світової війни. Після пакту Молотова-Ріббентропа в 1939-му сюди почали прибувати численні біженці з окупованої вермахтом Речі Посполитої. Зі встановленням радянської влади почалася планомірна ліквідація єврейських громадських і релігійних установ — тисячі євреїв (сіоністи, діячі Бунду і т. ін.) були депортовані у віддалені райони СРСР. Напередодні вторгнення нацистів в Слонімі проживало 22 тисячі євреїв — 2/3 населення міста.

Місцева синагога, 1920

Німці увійшли в містечко 24 червня 1941-го. За три роки окупації під час різних «акцій» і в гетто було знищено понад 25 тисяч євреїв, включно з жителями навколишніх містечок. Після звільнення в липні 1944 року приблизно 80 євреїв повернулися в Слонім, але громада так і не відновилась. У 1946-му тут залишалося всього 30 євреїв.

Після війни в синагозі влаштували склад, потім її використовували в якості торгового приміщення. У 2001 році будівлю передали у власність Юдейському релігійному об'єднанню Білорусі. Синагогу навіть обнесли парканом і почали реставрацію, яка швидко зупинилася через брак фінансування. Місцева громада налічує два десятки людей і останні роки синагога стоїть абсолютно закинута, поступово приходячи в занепад. Коштів на реставрацію та утримання будівлі в міста немає, тому влітку минулого року її виставили на аукціон за $53 000. Фонд єврейської спадщини виявив бажання придбати історичну пам'ятку, щоби відкрити в ній єврейський музей, але угода не відбулась через високу вартість.

Відтоді муніципальна влада тричі знижували ціну на об'єкт, поки вона не досягла 27,4 тисячі білоруських рублів. «Насамперед, нам необхідно побудувати дитячий сад. Синагога — об'єкт, що не окупається, від якого прибутку чекати не варто, — відверто пояснила замголови відділу архітектури та будівництва Слонімського райвиконкому Олександра Пенько. — Сподіваємося продати її зацікавленим людям із метою реставрації й реконструкції».

Нарешті, у самому кінці грудня на четвертому за рахунком аукціоні, у якому брав участь лише один претендент — Іоанна Рівз, будівлю вдалося продати.

Слонім з висоти пташиного польоту. Фото: «Гродзенская прауда»

Власниця зобов'язана провести реконструкцію або капітальний ремонт зі збереженням стилістичних та конструктивних особливостей будівлі. Об'єкт повинен бути введений в експлуатацію не пізніше п'яти років із дня продажу.

Максим Суханов